

Szerkesztői előszó

SIK ENDRE – LONCSÁK NOÉMI

A következő összeállítás célja 2009–2013 között az ELTE TáTK, 2016-ban a Debreceni Egyetem alap- és mesterszakos hallgatói által írt kutatószemináriumi dolgozatdarabkák segítségével folytatni azt a munkát, amit 1994 és 2005 között Czakó Ágnessel végeztünk, amelynek célja a magyarországi informális kereskedelmi tevékenység (különös tekintettel a piachelyek különféle formáira) kutatása volt. A kutatások eredményeit összegző kötet (Czakó et al. 2010) ugyan lezárta a nagyobb léptékű empirikus vizsgálatok sorát, azonban a kötet oktatása során azt tapasztaltuk, hogy az egyetemisták dolgozataiban a régi megfigyelések új módon jelentek meg, új kérdések fogalmazódtak meg, s néha az informális kereskedelem teljesen új aspektusai villantak fel.

Az egyetemisták mini-kutatásaik terepét és célját maguk választották, és aztán a szemináriumok többi résztvevőivel való sok menetben történő egyeztetés után „élesítették be” azokat. Az alkalmazandó módszer(eke)t is elvben maguk választották ki, de – mivel a kurzusok nem titkolt célja a nem-résztvevő megfigyelés és a terepkísérlés megismerése volt – jobbra ezek a módszerek domináltak a dolgozatok írása során.

A következő egyvelegben szereplő dolgozattöredékeket csak két módon szerkesztettük: a dolgozatokból kiemeltük a legizgalmasabb gondolatokat, a legélesebb megfigyeléseket, a legpontosabb megfogalmazásokat tartalmazó részeket, s elhagytuk az olykor nagyon „isis” bevezetéseket, elméleti tiszteletköroket, triviális megállapításokat és a tankönyvre utaló vagy alapvető szakirodalmi hivatkozásokat. Ugyanakkor a szövegeket csak minimálisan szerkesztettük, s ha volt hozzáfűznivalónk, akkor azokat lábjegyzetben, a főszövegtől elkülönítetten közöljük. Mivel egy e-folyóiratban megjelenő kompilációról van szó, ezért bőven válogattunk a dolgozatok gyakran sokat mondó, s olykor humoros – képanyagából.

A műveket öt csoportba osztottuk. Az első két fejezetben olyan informális piachelyeken végzett megfigyelések eredményeit mutatjuk be, amelyek az 1994–2004 közötti kutatás folytatásának tekinthetők. Olyan esettanulmányok olvashatók itt, amelyek részben a ma is létező debreceni és nyíregyházi informális piachelyek és egy budapesti vásárcsarnokot körülölelő informális piachely folyamatait mutatják be, részben már nem létező informális piachelyekről szólnak (Józsefvárosi piac, a „Margarok piaca”), amelyekről ezek az esettanulmányok egyben e két informális piac-

hely végállapotát mutatják. A harmadik részben olyan piachelyekről olvashatunk, amelyek közel állnak a formális kereskedelem intézményeihez (bolt, áruház, bevásárlóközpont), de (részben) szabadtéri elhelyezkedésük, részben a hagyományos napi piac és vásár intézményeivel való hasonlóságuk megkülönbözteti őket ezektől. A negyedik csoportban a határon átnyúló informális kereskedelem (máig? újra?) virágzó formáit, az „alig” (lomizás) és a „keményen” (csempészet) illegális működést illusztráló esettanulmányokat mutatunk be. Az ötödik részbe olyan alternatív kereskedelmi módokat csoportosítottunk, amelyek olyan nem piachelyi, de nem is „szabályos” bolti kereskedelmi megoldásokat mutatnak be, mint a szakirodalomból ismert (lásd később) bolhapiac, vásárnapis piac, az utcai árusítás és a turkáló.

Az esettanulmányok előtt célszerű megismerkedni azokkal a fogalmakkal, amelyek az elemzések felhasználnak. Ezek mindegyikét részletesen tárgyalja a már említett könyv, s – elkerülendő az ismétlődő irodalmi utalások özönét, csak akkor hivatkozunk az ottani szövegekre, ha ez elkerülhetetlennek látszik.